

Sammanfattning

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att undersöka hur fler nyanlända invandrare ska kunna lära sig svenska snabbare genom att reglerna ändras för under hur lång tid det ska vara möjligt att delta i svenskundervisning för invandrare (sfi).

Direktiven till utredningen finns som bilaga i detta betänkandet samt på webbplatsen¹. Utredningens förslag ska syfta till att effektivisera utbildningen så att det skapas gynnsammare förutsättningar för invandrare att integreras i samhället och för att de snabbare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Utredningen har kommit fram till en tidsbegränsning som innebär att en nyanländ invandrare måste börja läsa sfi senast ett år efter första folkbokföringsdagen. Den sammanlagda studietiden får inte överstiga två år. I likhet med vad som gäller inom övrig vuxenutbildning ska det vara möjligt att göra uppehåll under studietiden. Rätten att delta i utbildning i svenska för invandrare föreslås upphöra helt efter fyra år från den dag en person första gången folkbokfördes i en kommun. Under studietiden ska man själv kunna bestämma studietakt och längden på eventuella uppehåll så länge det sker inom den bestämda fyraårsperioden.

Tidsbegränsningen har utformats utifrån vad som gäller för den nyligen introducerade etableringsreformen för vissa nyanlända invandrare. Syftet med denna reform är att så snart som möjligt ge de nyanlända förutsättningar för egenförsörjning och att stärka deras aktiva deltagande i arbets- och samhällslivet, vilket även ligger i linje med denna utrednings direktiv.

Det räcker emellertid inte med att sätta tidsgränser för att fler ska få en första och snabb grund i det svenska språket. Det behövs ytterligare insatser för att en tidsbegränsning ska fungera enligt intentionerna i direktiven. Förslaget till tidsbegränsning bör därför ses som en delreform som ställer krav på att också annat reformeras.

¹ <http://www.sou.gov.se/sfi/>

Framför allt behöver undervisningen göras mer flexibel och individualiseras i högre grad. Övergången till ordinarie utbildningssystem liksom till de insatser som erbjuds inom arbetsmarknadspolitiken måste fungera på ett smidigt sätt. För analfabeter och personer med kort utbildning behövs särskilda arbetsmarknadsutbildningar.

Från och med den 1 juli 2012 blir det obligatoriskt med individuella studieplaner i utbildningen i svenska för invandrare. Utredningen föreslår att Skolverket får i uppdrag att ta fram allmänna råd för hur dessa planer kan användas som verktyg för att i högre grad individualisera undervisningen. För att varje deltagare ska kunna komma så långt som möjligt under den tid som står till förfogande är det också viktigt att läraren noga följer upp de framsteg som görs. Detta ska fortlöpande dokumenteras. För att undervisningen ska bli tillgänglig för alla krävs att anpassningar görs för personer med funktionsnedsättning samt för personer som har svårt att tillgodogöra sig undervisningen på grund av ohälsa.

Det flexibla lärandet kan med teknikens hjälp göra utbildningen mer tillgänglig, både i tid och rum, vilket ökar möjligheterna att kunna ta del av undervisningen vid t.ex. föräldraledighet och förvärvsarbete. Det ger även möjligheter att differentiera undervisningsgrupperna på ett bättre sätt genom samarbete över kommungränserna. Utredningen föreslår att en delegation tillsätts för att utveckla ett sådant flexibelt lärande.

För att inte personer som fortsätter att läsa svenska som andraspråk inom den grundläggande vuxenutbildningen ska behöva ansöka om studiemedel så länge som man läser svenska på grundläggande nivå, föreslår vi att studier i svenska som andraspråk under de två första åren inte ska vara studiemedelsberättigade. Med detta förslag bedöms de föreslagna förändringarna inte påverka kostnadsansvaret mellan stat och kommun.

Det är viktigt att tidsbegränsningen följs upp så att effekterna närmare kan studeras. Det är särskilt viktigt att följa upp vilka konsekvenser en tidsbegränsning får för personer som har kort utbildningsbakgrund eller är analfabeter samt vilka konsekvenser en tidsbegränsning får för personer med funktionsnedsättning. Konsekvenserna av tidsbegränsningen bör även följas upp ur ett bredare integrations- och jämställdhetsperspektiv. Slutligen måste även ekonomiska och andra konsekvenser för såväl stat, kommun som individ följas upp.

Sammanfattning

Utredning om SFI Lättläst sammanfattning

Regeringen vill att invandrare ska lära sig svenska snabbare
Regeringen vill att personer som nyligen har kommit till Sverige ska lära sig svenska snabbare.
Därför har regeringen bett en utredare att föreslå nya regler för utbildning i svenska för invandrare, sfi.

Med de nya reglerna vill regeringen att invandrare snabbare ska få ett arbete och bli en del av det svenska samhället.

Utredaren föreslår att personer som nyligen kommit till Sverige måste börja utbildning i svenska för invandrare, sfi, senast ett år efter att de blivit folkbokförda i en svensk kommun.

Personer som studerar sfi, kan studera som mest i två år.
De personer som behöver ett uppehåll i undervisningen, kan få det, men uppehållet får inte vara hur långt som helst.
Alla personer som studerar svenska för invandrare, sfi, måste bli klara med sin utbildning inom fyra år från att de blivit folkbokförda i en svensk kommun.

**Alla ska så snabbt som möjligt
få ett arbete och kunna försörja sig**

I december år 2010 började en ny lag gälla.
Den brukar kallas etableringsreformen och gäller
för vissa nyanlända invandrare.
Meningen med lagen är
att personer som kommer till Sverige
så snabbt som möjligt ska få ett arbete
och vara en del av samhället.
Det finns likheter mellan de nya reglerna för sfi
och den lagen.

Egna planer ska ge bättre undervisning

Utredaren vill också
att undervisningen i svenska för invandrare, sfi,
ska vara anpassad efter
vad varje person behöver lära sig.

Utredaren tycker att det är viktigt
att personer som inte kan läsa och skriva
när de kommer till Sverige
och de personer som har gått kort tid i skola
i sitt hemland får en undervisning som också passar dem.

Från och med den 1 juli år 2012
ska alla som studerar svenska för invandrare, sfi,
ha en egen plan för sina studier.
Utredaren föreslår att Skolverket ska visa
hur en sådan plan ska se ut.
Planerna är till för
att alla ska få så bra undervisning som möjligt.

Alla har samma rätt till undervisning

Undervisningen måste också fungera
för personer som har funktionsnedsättning,
och för personer som mår dåligt och är sjuka.

De personer som är föräldralediga
eller som arbetar
ska också kunna studera.
Datorer och andra tekniska hjälpmedel

ska göra det enklare att studera hemifrån eller på andra platser än i skolan. Ibland behöver kommuner samarbeta för att alla personer ska kunna studera på den plats och den tid som passar dem bäst.

Det kallas flexibelt lärande. Utredarna vill att en grupp personer ska fundera vidare på hur flexibelt lärande ska fungera i framtiden.

Om du läser svenska på grundnivå ska du inte söka studiemedel

Utredarna föreslår att personer som fortsätter att studera svenska efter sfi inte ska behöva söka studiemedel under de första två åren.

Hur kommer tidsbegränsningen att fungera?

Utredaren säger att det är viktigt att undersöka om de nya reglerna blir bra eller inte. Särskilt viktigt är det att undersöka hur reglerna fungerar för personer som inte kan läsa och skriva när de kommer till Sverige och för personer som har gått kort tid i skola i sitt hemland.

De nya reglerna ska passa lika bra för män som för kvinnor.

Det är också viktigt att undersöka vad de nya reglerna kostar staten och kommunerna.

Om du vill veta mer om utredningen kan du läsa på webben:
www.sou.gov.se/sfi/
Sidan är inte lättläst.